

Hjørring Kommune

Slutrapport

Vandplanprojekt Klostergrøften

Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Den Europæiske Fiskerifond:
Danmark og Europa investerer i bæredygtigt fiskeri og akvakultur

Den Europæiske Fiskerifond

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**

Projektet er finansieret af Fødevarerministeriet og EU
Projektet kan ses på Hjørring Kommunes hjemmeside
<http://www.hjoerring.dk/Borger/Natur-amp-Vandloeb/Vandplanprojekter.aspx>

Slutrapport

Vandplanprojekt Klostergrøften

Vandplan: Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Indsats

Projektet omfatter et vandløbssystem med en samlet længde på 20,135 km og en samlet indsats, der omfatter fjernelse af 2 spærringer i Hjørring Kommune (reference AAL-70 og AAL-71) og genåbning af en rørlagt strækning på 0,033 km vandløb (reference AAL-633). Ved realisering af indsatsen vil der i alt åbnes op for 10,781 km vandløb opstrøms indsatsen (Bilag 1, Fig. 1).

Indsats AAL-70 og AAL-633 ligger i Dybbæk og indsats AAL-71 ligger i Tilløb fra Børglum (Knappesenggrøft).

Indsatsen er omfattet af vandplan Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak.

Projektperiode

Projektperioden løber fra den 18. september 2014 til den 1. juli 2015. Projektet er konkret gennemført i perioden 23. marts til 8. april 2015.

Projektet er således gennemført indenfor den fastsatte projektperiode.

Gennemførelse

Projektet er gennemført i overensstemmelse med detailprojektet (Bilag 2) og i overensstemmelse med de økonomiske omkostninger, der fremgår af tilbud fra Sejlstrup (Bilag 4), der har vundet tilbuddet.

Sejlstrup har sendt faktura til Hjørring Kommune for gennemført projekt (Bilag 6). Hjørring Kommune har betalt de indgåede fakturaer (Bilag 7).

Intern afsatte timer til gennemførelse af projektet og omkostninger til intern løn fremgår af vedhæftet kontrakt (Bilag 11). Det faktiske antal interne timer anvendt på projektet fremgår af bilag 12. Og udbetaling af løn til de medarbejdere kommunen har afsat til projektet fremgår af bilag 13 a-b, 14 a-b og 15 a-b.

Projektet er således gennemført og betalt i henhold til de betingelser, der fremgår af tilsagnet til projekt. Fotodokumentation for gennemført projekt fremgår af bilag 10.

Formål

Formålet med indsatsen er, at forbedre de fysiske forhold og skabe kontinuitet i Klostergrøften.

Formålet er opnået ved at:

1. forbedre passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og forbedre forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.
2. koordiner indsatsen med øvrige indsatser.
3. genåbne strækningen i overensstemmelse med det eksisterende vandløb op- og nedstrøms.

Eksisterende forhold

Dybbæk

Dybbæk vandsystemet er et tilløb til Klostergrøften. Dybbæk systemet omfatter omkring 4 km vandløb, der gennemløber naturområder, ager og jorde i omdrift. Vandløbet starter som et rørudløb syd for Vittrup for siden at gennemløbe en nydelig mindre ådal. På det nederste stykke har vandløbet godt fald og flere steder fast substrat og flere steder med udnyttet gydebanker.

I Dybbæk er der flere fauna stationer (Bilag 1, Fig. 2a). På faunastationen 1200000044 blev der i 2007 lavet en DVFI-undersøgelse, hvor der blev fundet en faunaklasse 4. Tilsvarende blev der på station 1200000045 i 2008 lavet en DVFI-undersøgelse og fundet en faunaklasse 4.

Seneste undersøgelse på station 1200000050 er en Saprobiebedømmelse fra 2001, som bedømtes til forureningsgrad II-III. Denne bedømmelse vurderes dog som forældet i forhold til at beskrive vandløbets nuværende kvalitet. Stationerne 1200000055 og 1200000060, der ligger højt oppe i Dybbæk-systemet blev begge i 2011 undersøgt til en faunaklasse 4 efter DVFI-systemet.

I Klostergrøftens hovedløb er station 1200000020 og station 1200000025 undersøgt i 2011. På disse stationer er der fundet henholdsvis DVFI-faunaklasse 5 og 4. Undersøgelserne af de øvrige stationer i hovedløbet er af noget ældre dato og beskriver en ringere tilstand (DVFI 3).

DTU Aqua har beskrevet Dybbæk som et kanalagtigt vandløb uden skjulmuligheder for fisk. Dog kan en kort strækning nederst betegnes som ørredvand. Konsekvensen heraf er at ørredudsætningerne stoppes.

DTU har givet lokalitet 5 nederst i Dybbæk en biotopkarakter-vurdering på 4,5 for ½-års ørreder, dvs. lokaliteten burde kunne huse 60-75 ½ -års ørreder pr 100 kvadratmeter. De to opstrøms lokaliteter 4 og 3 har fået en biotopkarakter-vurdering på 0.

Tilløb fra Børglum(Knappesenggrøft)

Tilløb fra Børglum starter som grøft syd for Skovlund og gennemløber dyrket land og ager, samt på en kort strækning et mindre moseområde. Vandløbet har en samlede længde på omkring 3,5 km. Faldet er ringe til jævnt, men på den nedre del pænt.

Der er flere fauna stationer i Tilløb til Børglum (Bilag 1, Fig. 2b). Faunastationen 1200000070 blev senest undersøgt i 2011, hvor der blev fundet en DVFI-faunaklasse 3.

Den opstrøms station 1200000077 blev senest bedømt i 2001, hvor kvaliteten blev vurderet til forureningsgrad III (stærkt forurenede) efter Saprobiesystemet. Saprobieundersøgelsen fra 2001 vurderes dog som forældet i forhold til at beskrive vandløbets aktuelle kvalitet.

DTU Aqua har ikke beskrevet Tilløb til Børglum. Tilløb til Børglum er et tilløb til Klostergrøften, der af DTU-Aqua er beskrevet som forsænket og kanal-agtig, hvor den nedre del beskrives som "kedelig" mens den øvre del har "tålelige" forhold.

Vandsystemet er ikke vurderet til at have potentiale til at opretholde en selvreproducerende ørredbestand, og udsætningerne stoppes derfor.

Lokalitet 2 i den nedre del af Klostergrøften har af DTU fået en biotopkaraktervurdering på 0, mens lokalitet 1 ved Munkebrovej (ca. 4,5 km fra udløb i Vesterhavet) har fået en biotop-karaktervurdering på 2 for 1-års ørreder. Dvs. lokaliteten burde kunne huse ca. 12 1-års ørreder pr 100 kvadratmeter.

Effekt af projektet

Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt, at sige om realiseringen har fået den forventede effekt på flora og fauna. Flora og fauna skal have tid til at etablere sig før, der kan foretages en sådan vurdering.

Dybbæk

De to indsats i Dybbæk er en afkorting af en 24 m lang rørlægning under en vej (AAL-633), samt hævelse af bunden nedstrøms udløbet af en rørunderføring under en anden vej (AAL-70). I sidstnævnte tilfælde udlægges sten og grus over en strækning på ca. 50 m.

Indsats AAL-633 vil betyde bedre mulighed for at primært for fisk, men også øvrige vandløbsdyr kan passere vejunderføringen.

Tilførslen af gydegrus og større sten i forbindelse med indsats AAL-70 vil bidrage til et løft i vandløbskvaliteten, med bedring af de fysiske forhold i form af mere fast substrat og øget variation. Sten og grus vil dermed, hvis vandet samtidigt er tilstrækkeligt rent, bedre livsbetingelserne for de rentvandskrævende smådyr. Herved muliggøres et løft i DVFI på strækningen, og samtidig bedres rekrutteringsmulighederne for mere rentvandskrævende dyr op- og nedstrøms den berørte strækning.

For ørred og bæklampret vil gydegrus øge mulighederne for at de kan yngle på strækningen og muligheden for succesfuld opvækst af yngelen vil forbedres ved udlægning af større sten der kan fungere som strømlæ og skjul.

Dybbæk og Klostergrøften blev i 2007-2008 gennemgået og undersøgt af konsulentfirmaet Fiskeøkologisk Laboratorium med henblik på en kortlægning af vandløbenes fysiske tilstand og forbedringspotentiale i forhold til målsætningskrav til god økologisk tilstand. Undersøgelsen konkluderede at Dybbæk havde været udsat for hårdhændet maskinel vedligeholdelse, med det resultat at bækken fremstod fysisk forarmet i et U-formet profil uden sten og grus.

Udlægning af grus og sten på en ca. 50 m lang strækning vil derfor være et yderst tiltrængt løft i forhold til at skabe mere heterogenitet i vandløbet.

I forhold til fisk vil udlægningen af grus fremme muligheden for at ørreder kan yngle i Dybbæk og udlægningen af større sten tilføre vandløbet skjulesteder for fiskene.

Tilløb fra Børglum (Knappesenggrøft)

Fjernelse af spærring AAL-71 indebærer udlægning af grus og sten nedstrøms betonopstemningen. Projektet skaber dermed passage for fisk (og smådyr) der uhindret vil kunne vandre op i Tilløb fra Børglum.

Selvom om projektets primære formål er at skabe kontinuitet, så vil tilførslen af grus og større sten samtidig løfte vandløbskvaliteten, med bedring af de fysiske forhold i form af mere fast substrat og øget variation. Sten og grus vil dermed, hvis vandet samtidigt er tilstrækkeligt rent, bedre livsbetingelserne for de rentvandskrævende smådyr. Herved muliggøres et løft i DVFI på strækningen, og samtidig bedres rekrutteringsmulighederne for mere rentvandskrævende dyr op- og nedstrøms den berørte strækning.

I forhold til fisk vil udlægningen af grus fremme muligheden for at ørred og bæklampret kan yngle i vandløbet og udlægningen af større sten vil tilføre vandløbet skjulesteder for fiskene.

Regulativ Beskrivelse

Eksisterende

Dybbæk er omfattet af regulativ for Dybbæk vandløb nr. 3.1. Tilløb for Børglum (Knappesenggrøft) er omfattet af regulativ for Knappesenggrøft vandløb nr. 3.3.

Regulativet for Dybbæk omfatter en samlet længde på 4.512 meter og regulativet for Højrup Bæk omfatter en samlet længde på 3.644 meter.

I Dybbæk skal nedre del st. 0 – st. 300 og øvre del st. 3074 – st. 4512 henligge i naturlig tilstand. Det indebærer, at der ikke stille krav til vandløbets skikkelse eller vandføringsevne uden for grødesæsonen på disse strækninger.

For den øvrige del af Dybbæk, st. 300 – st. 2074, skal vandløbet vedligeholdes på basis af vandløbets fastlagte geometriske skikkelse. Dimensionerne skal være overholdt i perioden 1. januar – 30. april.

Tilløb fra Børglum skal vedligeholdes på basis af vandløbets geometriske skikkelse. Dimensionerne skal være overholdt i perioden 1. januar – 30. april.

For både Dybbæk og Tilløb fra Børglum tilstræbes det, at vandløbet henligger med varieret fysisk skikkelse. Vandløbets skikkelse anses derfor at overholde regulativets krav, hvis dets vandføringsevne er lige så god som vandføringsevnen i det geometriske vandløb.

Kommende

Hjørring Kommune vurderer, at indsatsen i vandløbssystem Klostergrøften har en karakter så revision af regulativerne ikke er nødvendig. For vandløbssystem Klostergrøften gælder, at Hjørring Kommune arbejder på en samlet regulativrevision for alle kommunens vandløb. Revisionen vil betyde, at de nuværende regulativer samles i 16 overordnede regulativer, der omfatter hele vandløbssystemer.

Relation til beskyttet natur og arter

Dybbæk og Tilløb fra Børglum (Knappesenggrøft) er begge beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Der er ikke registreret beskyttede eller fredede arter i og omkring Dybbæk og Tilløb fra Børglum ved indsatserne.

Relation til Natura 2000

Der er ikke registreret arter omfattet af bilag 3 og 5 i naturbeskyttelsesloven i og omkring Dybbæk og Tilløb fra Børglum ved indsatsen.

Odder, der er på bilag 3, findes over hele Vendsyssel. Dybbæk og Tilløb fra Børglum er et potentielt levested for Odder. Hjørring Kommune vurderer derfor, at det er sandsynligt at Odder kan forekomme i og ved Dybbæk og Tilløb fra Børglum. Realisering af indsatsen vurderes ikke at have betydning for Odder.

Realisering af indsatsen vurderes ikke at have betydning for Natura 2000 områder eller arter omfattet af bilag 3 og 5 i naturbeskyttelsesloven.

Relation til anden lovgivning

Dybbæk og Tilløb til Børglum er omfattet af vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven. Projektet er gennemført i henhold til tilladelser og dispensationer givet efter vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven (Bilag 8 a-c).

Projektet forudsætter tilladelse efter vandløbsloven, da det er en regulerings sag. Regulerings sager er omfattet af VVM bekendtgørelsens bilag 2. Projektet er derfor gennemført efter en forudgående VVM-screening (Bilag 9).

Indsatsen ligger i landzone. Hjørring Kommune har vurderet, at der ikke kræves landzonetilladelse efter Planloven, da projektet ikke forudsætter ændret areal anvendelse.

Lodsejer holdning

I alt 4 lodsejer blev berørt af realisering. Lodsejer er kontaktet i forbindelse med besigtigelse af indsatserne under udarbejdelse af forundersøgelse og detailprojekt.

Det var muligt at få kontakt til 2 ud af 4 private lodsejer. De var overvejende positive over for indsatserne.

I forbindelse med realisering af indsatserne har der ikke været henvendelser fra lodsejer. Projektet er således gennemført i overensstemmelse med lodsejer.

Omkostningseffektivitet

Referenceværdi

Fjernelse af de 2 spærringer (AAL-70 og AAL-71) har åbnet op for i alt 8,293 km vandløb opstrøms indsatserne. Den vejledende referenceværdi er 21.000 kr. pr. km vandløbsstrækning opstrøms, som der åbnes op for ved fjernelse af spærringen.

Den samlede referenceværdi for fjernelse af de to spærringer er således 174.153,00 kr.

Genåbning af den rørlagt strækning på 0,033 km (AAL-633) har åbne op for 5,636 km vandløb opstrøms indsatsen. Den vejledende referenceværdi er 30.000 kr. pr. km vandløb.

Den samlede referenceværdi for genåbning af den rørlagte strækning er således 169.080,00 kr.

Den samlede referenceværdi for indsatserne er således 343.233,00 kr.

Realiseringsomkostninger

Hjørring Kommune har indhentet to tilbud på omkostninger for realisering af indsatserne (Bilag 3 og 4). De indhentede tilbud er i overensstemmelse med eller mindre end de standardpriser som Hjørring Kommune har beregnet på baggrund af erfaring med tidligere projekter (Bilag 5).

Samlede omkostninger for de 3 indsatser er for Vennelyst kr. 189.050,00 (Bilag 3) og for Sejlstrup Kr. 170.325,00 (Bilag 4). Hjørring Kommune har på den baggrund vurderet, at Sejlstrup samlede, er billigst.

De samlede omkostninger til realisering af indsatsen er således 172.908,00 Kr. under den samlede referencepris. Hjørring Kommune vurderer på den baggrund, at realisering af indsatsen er omkostningseffektiv.

Afværgeforanstaltninger

Hjørring Kommune vurderer, at afværgeforanstaltninger ikke er nødvendige i forbindelse ved realisering af indsatsen.

Bilag

Bilag 1: Oversigtsfigur

Bilag 2: Detailprojekt

Bilag 3: Tilbud på realisering - Vennelys

Bilag 4: Tilbud på realisering - Sejlstrup

Bilag 5: Erfaringspriser for Hjørring Kommune

Bilag 6: Faktura for gennemført arbejde – Sejlstrup

Bilag 7: Udbetalingsnote – Hjørring Kommune

Bilag 8 a-c: Tilladelse efter vandløbsloven

Bilag 9: VVM screening

Bilag 10: Fotodokumentation – før og efter billeder

Bilag 11: Kontrakt – intern lønomkostning

Bilag 12: Timeregistrering

Bilag 13: Løn Poul Træholt

Bilag 14: Løn Jens Pedersen

Bilag 15: Løn Jan Q. Sørensen